Афганская спякота ў памяці назаўсёды / падрыхт. К. Рынкевіч // Міёрскія навіны. — 2023. — 14 лют. — С. 1, 3.

АФГАНСКАЯ СПЯКОТА Ў ПАМЯЦІ НАЗАЎСЁДЫ

На чорна-белым, крыху выцвілым ад часу фотаздымку малады хлопец на танку. Фонам мясцовасць, падобная да пустыні. Гэта Афганістан, ваколіцы Кабула. Тут праходзіў тэрміновую вайсковую службу ўраджэнец вёскі Бычыншчына Мікалаёўскага сельсавета Алег ШУПЕЙКА.

Добраахвотна ў гарачую кропку

ДЛЯ ВЯСКОВЫХ ХЛОПЦАЎ У ПАЧАТКУ 80-Х СЛУЖЫЦЬ У АРМІІ БЫЛО СПРАВАЙ ГОНАРУ. Алег Шупейка марыў апрануць форму салдата ваенна-марскога флоту. Накіравалі ў паветрана-дэсантныя войскі.

– Да арміі скончыў вучылішча ў Боркавічах і год адпрацаваў трактарыстам у калгасе «1 Мая». Прызываўся ў 1981-м. Памятаю дзень, калі поштай прыйшла павестка, – расказвае Алег Пятровіч. – З Віцебска накіравалі ў вучэбку ў літоўскае месцейка Гайжунай. Там прымаў прысягу. Вывучыўся на механіка-вадзіцеля самаходнай артылерыйскай установкі. Гэта машына, падобная да танка. Напісаў заяву прадоўжыць службу ў Афганістане. Рашэнне прымаў сам, як і ўсе мае таварышы па службе. У Кабул прыбылі ў красавіку 1982-га. Службу неслі за горадам, ахоўвалі аэрадром, хадзілі на баявыя заданні.

Далёкія фотаімгненні

Размаўляем з воінам-інтэрнацыяналістам ва ўтульным доме ў Бычыншчыне. Сціплую бацькоўскую хатку Алег Пятровіч разам з жонкай Нінай Мікалаеўнайператварылі ў прасторнае камфортнае жыллё. Любяць тут гасцяваць іх браты і сёстры, ёсць дзе размясціцца дарослым

сынам, калі наведваюцца дадому, хораша з татам і мамай малодшай дачушцы-дзевяцікласніцы Насці.

РАЗГЛЯДАЕМ ЧОРНА-БЕЛЫЯ ЗДЫМКІ, НА ЯКІХ ЗАСТЫЛІ ДАЛЁКІЯ ІМГНЕННІ АРМЕЙСКАЙ СЛУЖБЫ. На агульным фота пасля прысягі ў Гайжунаі былы вайсковец не адразу знаходзіць сябе. На наступным здымку – ужо з Афганістана – ён з таварышам **Аляксандрам** з расійскага горада Кальчугіна Уладзімірскай вобласці. Пасля той прыязджаў да сябра ў Беларусь на вяселле. Яшчэ адно фота: салдаты ля танка на фоне афганскіх гор. Гэтыя фатаграфіі Алег Пятровіч праяўляў з негатываў дома пасля дэмабілізацыі. Яму пашчасціла вярнуцца адтуль, дзе кожны новы дзень мог стаць апошнім.

Гучала гітара, і раптам – абстрэл

– Відаць, лёс аберагаў, – заўважае суразмоўнік. – Неяк у ноч з 8 на 9 мая адзначалі Дзень Перамогі. Ціха было, спакойна, гітара гучала. Я на браню танка прылёг, мне саслужывец кажа: «Ідзі да механіка адпачні». Толькі пайшоў – абстрэл пачаўся, і па танку, дзе я ляжаў, трапіла. Двойчы на расцяжку натыкаўся. Зачапіў, калі пайшлі ў кішлак з маладым байцом. Ён паспеў крыкнуць: «Кладзіся!» Ніхто ад выбуху не пацярпеў. Пашанцавала і ў другі раз. Толькі калі падаў, руку аб камень парэзаў. Больш перажываў, ці паспелі маладыя легчы, з якімі разам былі. Устаём – усе ў парадку.

АД ТЫХ ПАДЗЕЙ АЛЕГА ПЯТРОВІЧА АДДЗЯЛЯЮЦЬ СОРАК ГАДОЎ. У памяці назаўсёды шатры з буржуйкай, у якіх жылі да трох дзясяткаў чалавек; спякотнае афганскае лета з тэмпературай за +30 удзень і золкімі начамі; слотная зіма з бруднымі дарогамі, на якіх часам буксавала тэхніка. Аднойчы з-за гэтага на тыдзень салдаты засталіся без харчавання. Даядалі сухары, зерне ў кішлаку знаходзілі.

– У цэлым кармілі нармальна. Летам збіралі грэцкія арэхі і вінаград, чаго там шмат. Мясцовыя жыхары часам ляпёшкамі частавалі. Пастаянным пунктам у меню быў чай з вярблюджай калючкі, што засцерагала ад тыфу і дызентэрыі, – расказвае суразмоўнік. – Пастаянна салодкага хацелася. Раз на месяц давалі згушчанае малако, баначку адразу выпіваў. І ў Новы год гэта быў самы смачны ласунак.

Друкаванае пісьмо

НОВЫ 1984 ГОД АЛЕГ ШУПЕЙКА СУСТРАКАЎ ДОМА. Вярнуўся ў пачатку снежня 1983-га. З радасцю абдымалі бабуля, бацькі і малодшая сястра. З Афганістана пісаў ім пастаянна. Аднойчы прыйшло ў Бычыншчына пісьмо, у якім прагладаліся друкаваныя літары праз канверт. Родныя ўскрывалі яго з трывогай. Аказалася – ліст-падзяка бацькам за сына, які годна нёс службу. Пасля маці з гордасцю паказвала яго аднавяскоўцам. Тое пісьмо ў сямейным архіве не захавалася, засталіся медаль «Ад удзячнага Афганскага народа» разам з юбілейнымі.

У ліку ўзнагарод Алега Пятровіча – ганаровая грамата і медаль ад Міністэрства лясной гаспадаркі. 38 гадоў працуе ў Дзісненскім лясгасе. Пачынаў слесарам, большы час – машыніст тралёвачнай машыны. Два гады таму стаў лаўрэатам звання «Чалавек года Міёршчыны».

Калі ажывае мінулае

ДЗЕНЬ 15 ЛЮТАГА ДЛЯ АЛЕГА ПЯТРОВІЧА НЕ ПРОСТА ЧАРГОВАЯ ДАТА Ў КАЛЕНДАРЫ. Ажываюць успаміны, ляцяць думкі ў армейскае мінулае. Пры магчымасці едзе ў Міёры на мітынг ушанаваць памяць усіх, хто служыў у Афганістане і чыё жыццё абарвалася сярод пяскоў і гор.

Расказаць пра службу воіна-інтэрнацыяналіста запрашалі ў Дзісненскую школу. Самае частае і па-дзіцячаму наіўнае пытанне вучнёўскай аўдыторыі: «Ці было страшна?»

Канешне было. І гэта зразумела, – сумна ўсміхаецца суразмоўнік. – Небяспека ўвесь час побач. Аднак стараліся шмат пра гэта не думаць. Можа быць, да канца не ўсведамлялі тое, што адбывалася. Маладыя былі. Час доўга цягнуўся. Іншым пра ўсё не раскажаш, а хто служыў, той ведае.

Фота з архіва Алега ШУПЕЙКІ.